

Rektor

BESLUT
2020-01-29

Sändlista

Utreda och föreslå policy för vetenskaplig publicering vid SLU

Beslut

Rektor beslutar:

att uppdra åt överbibliotekarien att utreda och föreslå policy för vetenskaplig publicering vid SLU enligt direktiv i bilaga till detta beslut,

att en slutrapport ska tillställas rektor senast 15 april 2020,

att uppdraget sker inom ramen för ordinarie verksamhet.

Ärendet

I Kvalitet och Nytt (KoN) 2018 framhålls att det finns behov av att öka SLU:s forsknings synlighet och inflytande genom ökad publicering i sakkunniggranskade tidskrifter med högt vetenskapligt genomslag.

Från politiskt håll och från forskningsfinansiärer är ambitionen att ställa om forskningen till att bli mer transparent och tillgänglig genom öppen vetenskap. Målsättningen från regeringen är att omställningen till öppen tillgång till vetenskapliga publikationer ska vara genomförd 2020 och öppen tillgång till forskningsdata ska vara genomförd senast 2026. Plan S, ett initiativ för påskyndandet av omställningen till öppen tillgång, till vilket bland annat Formas anslutit sig, innebär krav på omedelbar öppen tillgång till forskningsresultat. Regeringen betonar även att forskningens produkter bör följa FAIR-principerna vilket ställer ökade krav på våra publiceringssystem vad gäller registrering och validering av publikationer.

Det saknas idag en tydligt uttryckt viljeinriktning vad avser såväl publiceringens kvalitet som öppen tillgång på SLU. Omvärldsutvecklingen ställer stora krav på SLU:s publicering vad avser kvalitet, öppen tillgång och registrering av metadata. Tvivelaktiga tidskrifter, så kallade *predatory journals*, som uppkommit under de senaste åren, utnyttjar affärsmodeller för öppen tillgång i syfte att inbringa publiceringsavgifter på ett sätt som är oförenligt med etablerad publicerings- och redaktionell praxis. I syfte att säkerställa och ytterligare utveckla kvaliteten på

SLU:s publicering samt för att tillgodose omvärldens krav är det nödvändigt att ta fram en policy för SLU:s vetenskapliga publicering.

Förslaget till policy för vetenskaplig publicering bör behandla följande delar: kvalitet och synlighet, publicering i tvivelaktiga tidskrifter, tillgängliggörande av publikationer, ansvarsfördelning, registrering av publikationer, affiliering, samt användande av forskar-ID:et ORCID.

Beslut i detta ärende har fattats av rektor Maria Knutson Wedel efter föredragning av forskningssekreterare Niklas Nordquist och i närvaro av universitetsdirektör Martin Melkersson. I ärendets beredning har även avdelningschef Peter Nilén deltagit.

Maria Knutson Wedel

Niklas Nordquist

Sändlista

Överbibliotekarien
Dekaner
Prefekter
Fakultetsdirektörer

Kopia för kännedom

Peter Nilén, avdelningschef, SLU:s bibliotek
Forskningssekreterare
Internrevisionen

Bilagor

1. Direktiv för utredning och utveckling av förslag till policy för vetenskaplig publicering vid SLU

Direktiv för utredning och utveckling av förslag till policy för vetenskaplig publicering vid SLU

(Bilaga till beslut om att utreda och föreslå policy för vetenskaplig publicering vid SLU, SLU ua 2020.1.1.2-127)

Bakgrund

SLU har som strategiska mål att förbättra förutsättningarna för excellent forskning och att skapa samhällsnytta genom samverkan med det omgivande samhället. I dagsläget publicerar SLU ca 1700 vetenskapliga artiklar om året. En stor andel av dessa artiklar är publicerade i internationella tidskrifter av hög kvalitet men trots detta påpekas det i Kvalitet och Nytt (KoN) 2018 att det finns behov av att öka SLU:s forsknings synlighet och inflytande, exempelvis att sikta på publicering i sakkunniggranskade tidskrifter med högre vetenskapligt genomslag. Det finns idag ett antal beslut som berör särskilda delar av SLU:s publicering men inga av dem behandlar kvalitet.¹

Det ställs också krav på publiceringen från andra aktörer utanför SLU såsom EU, regeringen och forskningsfinansiärer. Ett tydligt krav från dessa aktörer är ambitionen att ställa om forskningen till att bli mer transparent och tillgänglig genom öppen vetenskap. Ett första steg i denna övergång är att offentligt finansierade forskningsresultat görs tillgängliga för det omgivande samhället genom öppen tillgång. Regeringen har deklarerat den nationella inriktningen för öppen tillgång i forskningspropositionen 2016 och senast i budgetpropositionen 2019.² Målsättningen är att omställningen till öppen tillgång till publikationer ska vara genomförd 2020 och öppen tillgång till forskningsdata ska vara genomförd senast 2026.

Regeringen betonar att “öppen tillgång till forskningsresultat bidrar till att upprätthålla och främja en hög forskningskvalitet”. I ett öppet vetenskapssystem ska resultaten kunna användas av beslutsfattare, näringsliv och allmänhet i större utsträckning än idag. I budgetpropositionen påpekas också att forskningens produkter så långt möjligt ska

---

¹ T.ex. Beslut om angivande av hemhörighet vid vetenskaplig publicering (2010). (Dnr SLU.ua.Fe.2010.1.2-2113.); Anslagsfördelning och uppdrag för 2019 (SLU ID: SLU.ua 2018.1.1.1-3836.), som bl.a. innehåller den publikationsbaserade medelsfördelningsindikatorn.; Elektronisk publicering av faktablad och rapporter vid SLU. (Dnr SLU ua2014. 2.3.2-1501.), som också innehåller en uppmaning till forskare att publicera open access.; Policy för immateriella rättigheter. (SLU ID: SLU.2016.1.1.1-3342.);

² *Kunskap i samverkan – för samhällets utmaningar och stärkt konkurrenskraft* (Prop 2016/17:50). Regeringens budget. Prop 2019/20:1. Utgiftsområde Utbildning och universitetsforskning.

uppfylla FAIR-principerna³ vilket ställer ökade krav på våra publiceringssystem vad gäller registrering och validering av metadata.

Majoriteten av svenska forskningsfinansiärer tillsammans med många tongivande internationella finansiärer kräver idag att finansierade resultat ska publiceras öppet tillgängligt och öppen tillgång är även en nyckelaspekt i Plan S. Plan S är ett initiativ från en internationell sammanslutning av forskningsfinansiärer, för att påskynda övergången mot omedelbar och öppen publicering av offentligt finansierade forskningsresultat i vetenskapliga publikationer.⁴ Bland annat Formas har anslutit sig till Plan S och de förnyade kraven på omedelbar öppen tillgång ska börja gälla för projekt som utlyses från och med januari 2021.⁵

I nationella och internationella diskussioner framhävs att ett skifte till öppen tillgång innebär förändrade pengaströmmar. Från att forskning tillgås via licenser för enskilda institutioner till att forskare och i förlängningen universitet och finansiärer bekostar en allmän tillgång till vetenskaplig litteratur via publiceringsavgifter.⁶ Idag finansierar SLU med centrala medel publiceringsavgifter i ca 75 % av de tidskrifter som SLU:s forskare publicerar sig i. Det sker genom avtal via Kungliga bibliotekets Bibsamkonsortium och hanteras av biblioteket.

Det saknas idag en tydligt uttryckt viljeinriktning vad avser såväl publiceringens kvalitet som öppen tillgång på SLU. De tidigare nämnda besluten som berör publicering adresserar endast särskilda delar av publiceringen som bedrivs på SLU och är i vissa fall även i behov av uppdatering. Den politiska målsättningen i kombination med den snabba utvecklingen inom vetenskaplig kommunikation ställer stora krav på SLU:s publicering vad avser kvalitet, öppen tillgång och registrering av metadata. Inte minst blir behovet av kvalitetssäkring av publiceringen tydlig i samband med diskussionen om tvivelaktiga tidskrifter, så kallade ”predatory journals”. Dessa tidskrifter, som uppkommit under de senaste åren, utnyttjar affärsmodeller för öppen tillgång i syfte att inbringa publiceringsavgifter på ett sätt som är oförenligt med etablerad publicerings- och redaktionell praxis, samt god vetenskaplig sed. I syfte att säkerställa och ytterligare utveckla kvaliteten på SLU:s publicering samt för att tillgodose omvärldens krav är det nödvändigt att ta fram en policy för SLU:s publicering.

---

³ FAIR har blivit ett internationellt etablerat koncept eller ramverk för hur publikationer, forskningsdata och andra digitala objekt bör struktureras och beskrivas för att kunna vara hittbara och återanvändbara, både av människor och maskiner. FAIR står för Findable, Accessible, Interoperable och Reusable. Se:

<https://www.go-fair.org/fair-principles/>.

⁴ <https://www.coalition-s.org/addendum-to-the-coalition-s-guidance-on-the-implementation-of-plan-s/principles-and-implementation/>

⁵ <https://formas.se/om-formas/vad-vi-gor/oppen-vetenskap-och-plan-s.html>

⁶ <https://esac-initiative.org/about/transformative-agreements/>

Uppdraget

Med anledning av ovanstående bör det tas fram ett förslag till policy som behandlar:

- Kvalitet och synlighet

Kvalitet och nytta 2018 slog fast att det finns ett behov att öka SLU:s forsknings synlighet och inflytande. Rapporten betonar vikten av att tillämpad forskning publiceras i sakkunniggranskade tidskrifter. I dagsläget saknas det en tydlig policy för SLU:s publicering som tar sikte på kvalitets- och synlighetsaspekten. Arbetet bör inkorporera denna fråga.

- Publicering i tvivelaktiga tidskrifter

Ett globalt problem för vetenskapen är den ström av tidskrifter av tvivelaktig kvalitet, så kallade *predatory journals*, som tillkommit under senare år. Arbetet bör ge förslag på hur SLU kan stävja publicering i denna typ av tidskrifter.

- Tillgängliggörande av publikationer

Allt fler krav från omvärlden ställs på forskare att publicera öppet tillgängligt och allt mer finansiering sker genom stora avtal. Trots denna utveckling saknas en uttalad viljeinriktning i frågan såväl som konkreta mål från SLU:s håll. Arbetet bör ge förslag på hur en riktning kan se ut.

- Ansvarsfördelning

Det finns ett behov av att tydliggöra ansvarsförhållandet mellan bibliotek, forskare respektive prefekt rörande hanteringen i SLU:s publikationsdatabas med avseende på registrering av publikationer samt tillhörande metadata, korrekt institutionskoppling samt regler och upphovsrätt vid fulltextpublicering. Förtydligad ansvarsfördelning är ett led i ytterligare kvalitetssäkring av databasen givet den omvärldsutveckling som sker kring FAIR, öppen tillgång och tvivelaktiga tidskrifter. Att publikationsdatat är korrekt och komplett är också av högsta vikt för analyser och uppföljningar av olika slag. Härvidlag är ansvarsfrågan grundläggande. Arbetet bör ge förslag på hur ansvaret bör fördelas, samt förslag på en instruktion.

- Affiliering (hemhörighet vid vetenskaplig publicering)

I nuvarande rektorsbeslut om hemhörighet vid vetenskaplig publicering är det i dagsläget endast obligatoriskt att ange universitetet, inte respektive institution. Detta har dock visat sig inte vara tillräckligt då det försvårar arbetet med att validera korrektheten i institutionskopplingar i publikationsdatabasen, vilket riskerar påverka medelsfördelning och analysarbete. Angivande av institution vid affiliering innebär en högre trovärdighet, samt ökar forskarens och institutionens synlighet. En precisering av hur affiliering ska anges bör ingå i en kommande policy.

- ORCID (Open Researcher & Contributor ID)

ORCID är en internationell tjänst för forskare. Forskare kan där anskaffa ett unikt ID, som när det används vid publicering ger möjlighet att med större säkerhet knyta

forskningsresultat till rätt upphovsperson. ORCID används exempelvis av de flesta stora förlag. En systematisk användning och registrering av ORCID i SLU:s publikationsdatabas innebär en förutsättning för att kunna koppla forskaren till lokal, nationell och internationell infrastruktur för forskningsinformation, till exempel den nationella sök- och analystjänsten Swepub. Arbetet bör ge förslag på hanteringen av ORCID inom SLU.

Begränsningar

Hanteringen av forsknings- och miljöanalysdata, inklusive publicering och datahanteringsplaner, behandlas i en separat kommande policy för området vid SLU.

Förankring

Biblioteksrådet och forskningssekreterarnätverket kommer att vara delaktiga i genomförandet av uppdraget som referensgrupper.

Rapportering

Redovisning av uppdraget görs i form av en skriftlig slutrapport som ska innehålla, 1) ett förslag till policy för vetenskaplig publicering vid SLU, 2) en beskrivning av sådant som framkommit av utredningen som inte bör ingå i en policy, men som ändå kan ha påverkan på vetenskaplig publicering, samt 3) en förslagsdel med framåtsyftande åtgärder, inklusive motivering av dessa.

Den skriftliga slutrapporten ska tillställas rektor (genom planeringsavdelningen, niklas.nordquist@slu.se) senast den 15 april 2020.